

Internationale klimaatstrategie - position paper Save the Children Nederland

Weersextremen zoals droogte, overstromingen en orkanen raken landen in het Globale Zuiden onevenredig hard. Humanitaire rampen komen hierdoor steeds frequenter en langduriger voor. De impact van de klimaatcrisis op kinderen is groot: bijna 160 miljoen kinderen worden blootgesteld aan steeds ernstigere overstromingen en langdurigere droogte en het onderwijs van 38 miljoen kinderen wordt nu al jaarlijks verstoord door extreme weersomstandigheden. Naar verwachting zullen één op de vier kinderen in 2040 leven in gebieden met extreme watertekorten.

Save the Children zet zich via haar humanitaire en ontwikkelingsprojecten¹ in om de impact van klimaatverandering op kinderen te minimaliseren en steunt de ambitie van het kabinet om klimaatbeleid binnen ontwikkelings- en humanitaire hulp te versterken. In aanloop naar het rondetafelgesprek en commissiedebat over de Internationale Klimaatstrategie delen wij graag onze aanbevelingen.

1. Voorkomen in plaats van genezen – de noodzaak van een agenda voor anticiperende actie

In 2030 zullen periodes van extreme hitte zijn verdrievoudigd en situaties van extreme droogte met 30% zijn toegenomen.² Het is essentieel dat humanitaire en OS-organisaties de middelen hebben om niet alleen te reageren, maar ook te anticiperen op voorspelde klimaatrampen. Zo kunnen hulporganisaties er bijvoorbeeld voor zorgen dat mensen en vee tijdig worden geëvacueerd of dat onderwijs van kinderen doorgang kan vinden wanneer een klimaatschok plaatsvindt. Dit voorkomt menselijk leed en zorgt ervoor dat hogere kosten op lange termijn worden bespaard.³

Hongersnood in de Hoorn van Afrika

Uit recent onderzoek van Save the Children en Oxfam Novib³ blijkt dat overheden onvoldoende acteren op officiële waarschuwingen van naderende klimaatrampen. Zo is er de afgelopen twee jaar niet gereageerd op herhaalde en duidelijke waarschuwingen voor periodes van langdurige droogte en overstromingen in de Hoorn van Afrika. Daardoor is het aantal mensen dat met een hongercrisis wordt geconfronteerd sinds vorig jaar meer dan verdubbeld van 10 miljoen naar 23 miljoen mensen.

Het kabinet geeft aan bij te willen dragen aan het effectiever en efficiënter maken van het internationale humanitaire systeem door de nadruk te leggen op anticiperende hulp en rampenparaatheid.⁴ Een concrete financierings- en beleidsagenda voor de implementatie van deze doelstelling ontbreekt echter.

- Is de minister bereid om klimaatfinanciering beschikbaar te stellen voor projecten van Nederlandse humanitaire organisaties die zich specifiek richten op anticiperende hulp in klimaatkwetsbare landen?
- Is de minister bereid om samen met relevante hulporganisaties een agenda op te stellen om anticiperende actie te verankeren in humanitaire en OS-programmering en financiering?

¹ Deze projecten variëren van voedselzekerheidsprogramma's voor gezinnen die te kampen hebben met ernstige droogte in de Hoorn van Afrika, tot het creëren van groene banen voor jongeren. Daarnaast is Save the Children als enige internationale ngo geaccrediteerd voor het VN-klimaatfonds.

² United Nations (2022) - Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction

³ Save the Children and Oxfam Novib (2022) - Dangerous Delays II: The Cost of Inaction

⁴ Internationale Klimaatstrategie, p.11

2. Niet over hen zonder hen – kansen voor jongeren in internationaal klimaatbeleid

Kinderen en jongeren moeten actief worden betrokken in het beleid dat een grote impact heeft op hun toekomst. Save the Children is dan ook blij dat het kabinet aangeeft speciale aandacht te besteden aan de rol van jongeren in het internationale klimaatbeleid.⁵ De vergroening van de economie biedt daarnaast een dubbele kans: door te investeren in vaardigheden die jongeren kunnen inzetten in een circulaire- en op hernieuwbare energie gebaseerde economie worden zowel lokale milieuproblemen aangepakt als jeugdwerkloosheid tegengegaan. Een investering in niet alleen beroeps-, maar ook levensvaardigheden zorgt er daarbij voor dat jongeren een grotere kans hebben om een baan te vinden, en deze ook te behouden.⁶

- Kan de minister ervoor zorgen dat werkgelegenheid en groene banen voor jongeren expliciet onderdeel worden van de groene energiepartnerschappen met BHOS-combinatielanden?
- Op welke wijze wil de minister jongeren(organisaties) in derde landen betrekken bij de allocatie- en implementatie van projecten binnen het internationale klimaatbeleid?
- Kan de minister ervoor zorgen dat investeringen in scholing, *skills* en banen niet alleen beroepsvaardigheden, maar ook levensvaardigheden betreffen?

Voorbeelden van klimaatprojecten Save the Children

- **Klimaatweerbaarheid in Irak:** samenwerking met lokale autoriteiten om de capaciteit voor noodhulp op te bouwen en de klimaatweerbaarheid van Iraakse gemeenschappen te vergroten.
- **Klimaatadaptatie in Bangladesh:** implementeren van onderwijs over klimaat waardoor kinderen en jongeren in staat worden gesteld om klimaatbestendige praktijken te ontwikkelen en promoten.
- **Groene werkgelegenheid voor jongeren in Oeganda:** opzetten van alternatieve energiebronnen om te koken in vluchtelingenkampen, waarmee jongeren- en vrouwen tegelijkertijd inkomsten genereren.

3. Klimaatfinanciering – focus op de meest kwetsbare gemeenschappen

De klimaatfinanciering wordt in 2025 verhoogd tot ten minste 1,8 miljard euro en zal bestaan uit publieke en private investeringen. Save the Children wijst erop dat klimaatkwetsbare landen geen rol hebben in de allocatie van private middelen. De klimaatfinancieringsanalyse van de OECD⁷ laat hiernaast zien dat private investeringen zich vooral richten op landen die een gunstig klimaat voor investeringen hebben met weinig risico's. Dit betekent ook dat een groot deel van de Nederlandse investeringen niet bij de meest kwetsbare landen terecht komt, terwijl dit wel een belangrijke doelstelling is van het kabinet.

- Hoe garandeert de Minister dat de 1,8 miljard aan klimaatfinanciering terecht komt bij hulp aan de meest klimaatkwetsbare landen?
- Is het kabinet bereid om klimaatfinanciering aan te vullen met publieke middelen in het geval dat private investeringen zouden achterblijven?
- Is er een verplichting voor projecten gefinancierd uit private investeringen om een *Environmental & Social Impact Assessment (ESIA)* en een *Children's Rights Impact Assessment (CRIIA)* te doen?

⁵ Internationale klimaatstrategie, p.12

⁶ Levensvaardigheden zijn vaardigheden die inzetten op kritisch denken, positief zelfbeeld, zelfcontrole, sociale en communicatieve vaardigheden. Uit wereldwijd onderzoek blijkt dat deze vaardigheden het meest bij te dragen aan succes van jongeren in hun werk en ontwikkeling.

⁷ OECD (2022) - Climate Finance Provided and Mobilised by Developed Countries in 2016-2020.

4. Versterk de positie van lokale gemeenschappen in klimaatadaptatie

Het kabinet geeft aan in haar klimaatacties rekening te willen houden met de lokale realiteit en de behoeften, kennis en ervaringen van de meest kwetsbare mensen.⁸ Save the Children wijst erop dat het hierbij van groot belang is dat Nederlandse expertise en bedrijvigheid wordt gematcht aan de noden van lokale gemeenschappen zonder hen afhankelijk te maken van onze producten. In de praktijk betekent dit bijvoorbeeld dat het kabinet zich niet alleen moet focussen op het exporteren van gepatenteerd landbouwzaad van Nederlandse bedrijven, maar ook moet investeren in kennis en kunde over de ontwikkeling van lokale zaden en gewassen. Hierbij moet worden gekeken hoe reeds bestaande instituten op het gebied van landbouw in klimaatkwetsbare landen kunnen worden versterkt.

- Toetst de minister acties op het gebied van klimaatadaptatie aan het lokale ontwikkelingspotentieel en de zelfvoorzienendheid van klimaatkwetsbare landen?
- Zorgt de minister ervoor dat het extra budget voor voedselzekerheid van 100 miljoen ook toegankelijk is voor lokale organisaties?
- Wordt de 150 miljoen voor multilateraal onderzoek op landbouw- en voedselsystemen ook gebruikt om te investeren in reeds bestaande expertisecentra in klimaatkwetsbare landen op het gebied van landbouw zodat kennis daar kan worden ontwikkeld en behouden?

5. Maak van mentale gezondheid een prioriteit bij internationaal klimaatbeleid

Klimaatverandering heeft directe gevolgen op de geestelijke gezondheid van jongeren, die leven met het vooruitzicht van toenemende temperaturen en klimaatonzekerheid.⁹ Daarnaast stellen extreme weersomstandigheden, toenemende voedselonzekerheid, wateronzekerheid en conflicten jonge mensen bloot aan enorm stressvolle ervaringen en schaden deze indirect hun fysieke gezondheid en het welzijn van de gemeenschap. Aanvullend zijn er steeds meer aanwijzingen dat luchtverontreiniging de hersenontwikkeling van kinderen schaadt. Blootstelling aan verontreinigende stoffen, zoals stikstofoxiden, in de kindertijd en adolescentie wordt in verband gebracht met psychische stoornissen in de late adolescentie.¹⁰ Ondanks dit alles ontbreekt het aan adequate financiering. Minder dan 0,5% van de internationale financiering voor klimaatadaptatie is gericht op klimaatadaptatie ter bescherming van de gezondheid en dat cijfer is veel lager voor geestelijke gezondheid en psychosociaal welzijn.¹¹

- Is de minister bereid MHPSS te integreren in beleid en programma's die betrekking hebben op klimaatverandering en gezondheid?
- Is de minister bereid een groter deel van klimaatfinanciering te investeren in de aanpak van psychosociale gevolgen van klimaatverandering voor kinderen en adolescenten?

⁸ Internationale klimaatstrategie, p.7

⁹ Laurence, Emma, et al. (2021), 'The Impact of Climate Change on Mental Health and Emotional Wellbeing: Current evidence and implications for policy and practice', Grantham Institute Briefing Paper 36, Grantham Institute, Imperial College London, Institute of Global Health Innovation

¹⁰ United Nations Children's Fund (2021) - 'The Necessity of Urban Green Space for Children's Optimal Development', Discussion Paper, UNICEF

¹¹ WHO (2022) - Mental health and climate change: policy brief